KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian z „Bogurodzicy”

Grupa A

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **C**

4. (1 pkt) **C**

5. (1 pkt) **B**

6. (1 pkt) **D**

7. (1 pkt) **A, C**

8. (1 pkt) Przykładowa odpowiedź: „Bogurodzica” oznacza „rodzicielka Boga”, czyli Matka Boża. Słowo to pochodzi od greckiego „Theotokos” (Bogarodzica) za pośrednictwem języka staro-cerkiewno-słowiańskiego („bogorodzica”), a do polszczyzny trafiło prawdopodobnie przez język czeski. Forma „Bogurodzica” jest archaiczna — użyto celownika („Bogu”) zamiast dzisiejszego dopełniacza („Boga”).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Kunsztowność budowy: 1) Paralelizm — wszystkie półwersy występują w paralelnych parach, jak w łacińskich sekwencjach. Antyteza „Bogurodzica-dziewica” ma odpowiednik w „U Twego syna-Gospodzina”, „sławiena” stoi na tym samym miejscu co „zwolena”. 2) Rymy — wewnątrzwersowe (świecie-żywocie) i międzywersowe (bożycze-człowiecze, nosimy-prosimy, pobyt-przebyt). Rymy I zwrotki zawierają w ostatniej sylabie samogłoskę „a” (sławiena-Maryja-zwolena-Maryja). 3) Symetria — obie zwrotki zamknięte refrenem Kyrieleison. 4) Wiersz zdaniowo-rymowy — asylabizm, ale tok składniowy pokrywa się z wersyfikacyjnym. 5) Apostrofy — bezpośrednie zwroty do Maryi. 6) Rozbudowany paralelizm treściowy i składniowy. Wniosek: twórca tekstu był znakomitym poetą i znawcą średniowiecznych form poetyckich.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **A, B, D**

3. (1 pkt) **B, C, D**

4. (1 pkt) **C**

5. (1 pkt) **A, B**

6. (1 pkt) **B, D**

7. (1 pkt) **C**

8. (1 pkt) Przykładowa odpowiedź: 1) Archaizm leksykalny: „Gospodzin” = Pan, Bóg. Słowo wyszło z użytku, zastąpione przez „Pan”. 2) Archaizm fonetyczny: „sławiena” = sławiona. Nie zaszedł przegłos polski e > o przed spółgłoską twardą. 3) Archaizm fleksyjny: „zyszczy” = zdobądź/pozyskaj. Tryb rozkazujący z końcówką -y (dziś formy kończą się spółgłoską: „zyszcz”). 4) Archaizm składniowy: „Bogiem sławiena” = przez Boga sławiona. Narzędnik bez przyimka „przez” — tzw. składnia bezprzyimkowa.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: W „Bogurodzicy” Maryja jest: 1) Wywyższona, majestatyczna — „Bogiem sławiena”, „matko zwolena”, pośredniczka między Bogiem a ludźmi w motywie deesis. 2) Przedstawiona teologicznie — przez pryzmat dogmatów (Boże macierzyństwo + dziewictwo). 3) Daleka od ludzkiego cierpienia — to „Królowa Niebios”. W „Lamencie świętokrzyskim” Maryja jest: 1) Cierpiącą matką pod krzyżem — „Synku miły i wybrany, / Rozdziel z matką swoją rany”. 2) Przedstawiona emocjonalnie, ludzko — wyraża ból, rozpacz, bezsilność. 3) Bliska ludzkiemu doświadczeniu cierpienia. Kluczowa różnica: w „Bogurodzicy” akcent pada na boskość Maryi, w „Lamencie” — na jej człowieczeństwo. Ta ewolucja odpowiada przemianie pobożności od wczesnego do późnego średniowiecza.

Skala ocen (orientacyjna, 10 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	9–10 pkt
dobry (4)	8–8 pkt
dostateczny (3)	5–7 pkt
dopuszczający (2)	3–4 pkt
niedostateczny (1)	0–2 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/bogurodzica**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.